

ЗЛАТНА ЈАБУКА И ДЕВЕТ ПАУНИЦА

Био један цар, па имао три сина и пред двором златну јабуку, која за једну ноћ и уцвета, и узре, и неко је обере, а никако се није могло дознати ко. Једном стане се цар разговарати са својим синовима: „Куд се то дева род с наше јабуке!”

На то ће рећи настарији син:

„Ја ћу ноћас чувати јабуку, да видим ко је то бере.”

И кад се смркне, он отиде под јабуку па легне под њом да је чува, али кад јабуке већ почну зрети, он заспи, па кад се у зору пробуди, а то јабука обрана. Онда он отиде к оцу и каже му све по истини. Тада се понуди други син да чува јабуку, али и он прође као и онај: заспи под јабуком, па кад се у зору пробуди, а то јабука обрана. Сад дође ред на најмлађег сина да и он чува јабуку; он се оправи, дође под јабуку и намести кревет под њом, па легне спавати. Кад буде испред поноћи, он се пробуди, па погледа на јабуку, а јабука већ почела зрети, сав се двор сјаје од ње. У тај час долети девет златних пауница, осам падну на јабуку, а девета њему у кревет; како падне на кревет, створи се девојка да је није било лепше у свему царству. Тако су се њих двоје грлили и љубили до после поноћи. Па онда девојка устане, и захвали му на јабукама, а он стане молити да му остави барем једну; а она му остави две: једну њему, а другу да однесе своје оцу. Девојка се потом опет претвори у пауницу и одлети са осталима.

Кад ујутру дан осване, устане царев син па однесе оцу оне обадве јабуке. Оцу буде то врло мило, и похвали најмлађег сина. Кад буде опет увече, најмлађи царев син опет се намести као и пре да чува јабуку, и сачува је опет онако, и сутрадан опет донесе оцу две златне јабуке. Пошто је тако неколико ноћи једнако радио, онда му браћа почну злобити, што они нису могли јабуке сачувати, а он је сваку ноћ сачува. У томе се још нађе некака проклета бабетина која им се обећа да ће ухватити и дознати како он јабуку сачува.

Кад буде увече, та се баба прикраде под јабуку, па се подвуче под кревет и онде се притаји. После дође и најмлађи царев син, те легне као и пре. Кад буде око поноћи, али ето ти девет пауница, осам падну на јабуку, а девета њему у кревет, па се претвори у девојку. Онда баба полагано узме девојчину плетеницу, која је висила низ кревет, па је осече, а девојка одмах ђипи с кревета, створи се пауница па полети, а остале паунице с јабуке за њом, и тако их нестане. Онда ђипи и царев син па повиче:

„Шта је то?“

Кад тамо, али баба под креветом; он зграби бабу па је извуче испод кревета и сутрадан заповеди те је растргну коњма на реповима. Паунице више не дођу на јабуку, и зато је царев син једнако тужио и плакао.

Најпосле науми да иде у свет да тражи своју пауницу, и да се не враћа кући док је не нађе; па онда отиде к оцу и каже му што је наумио. Отац га стане одвраћати и говорити му да се махне тога, него ће му он наћи другу девојку коју год хоће у своме царству. Али је то све било залуду, он се спреми и још с једним слугом пође у свет да тражи своју пауницу. Идући тако задуго по свету, дође једанпут на једно језеро, и онде нађе једне велике и богате дворе и у њима једну бабу, царицу, и једну девојку, бабину кћер, па запита бабу:

„Забога, бако! Еда ли ти што знаш за девет златних пауница?“

А баба му стане казивати:

„Е, мој синко, знам ја за њих: оне долазе свако подне овде на ово језеро, те се купају; него се ти прођи пауница, већ ево ти моја кћи, красна девојка, и толико благо, све ће теби остати.“

Али он, једва чекајући да види паунице, није хтео ни слушати што баба говори за своју кћер. Кад буде ујутру, царев син устане и оправи се на језеро да чека паунице, а баба поткупи слугу његова и да му један мешчић, којим се ватра пири, па му рече:

„Видиш овај мешчић; кад изиђете на језеро, ти му кришом само мало дуну за врат, иа ће заспати те се неће моћи с пауницама разговарати.“

Несретни слуга тако и учини: кад изиђу на језеро, он нађе згуду па своме господару дуне за врат из онога мешчића, а он сиромаш одмах заспи као мртав.

Тек што он заспи, али ето ти девет пауница; како дођу, осам падну на језеро, а девета њему на коња, па га стане грлити и будити:

„Устај, храно! Устај срце! Устај душо!“

А он ништа не зна, као да је мртав. Паунице пошто се окупају, одлете све заједно. Онда се он одмах пробуди, па запита слугу:

„Шта је? Јесу ли долазиле?“

А слуга одговори да су долазиле и како су осам пале у језеро, а девета њему на коња, и како га је грлила и будила. Царев син, сиромаш, чујући то, да се убије. Кад буде други дан ујутру, он се опет оправи са слугом, седне на коња, па све поред језера шеће. Слуга опет нађе згуду те му дуне за врат из мешчића, а он одмах заспи као мртав. Тек што он заспи, али ето ти девет пауница: осам падну у језеро, а девета њему на коња, па га стане грлити и будити:

„Устај храно! Устај срце! Устај душо!“

Али ништа не помаже: он спава као мртав. Онда она рече слуги:

„Кажи господару своме: још сутра може нас овде дочекати, па нас више никад овде неће видети.”

И тако опет одлете. Тек што оне одлете, пробуди се царев син, па пита слугу:

„Јесу ли долазиле?”

А слуга му одговори:

„Јесу и поручиле су ти да их још и сутра можеш овде дочекати, па више никад овде неће доћи.”

Он сиромах, кад то чује, не зна шта ће од себе да ради: све чупа косу с главе од муке и жалости. Кад трећи дан осване, он се опет оправи на језеро, уседне на коња, па све покрај језера, али није хтео шетати, него све стане трчати да не би заспао. Али опет слуга некако нађе згоду те му дуне из мешчића за врат, а он одмах падне по коњу и заспи. Тек што он заспи, али ето ти девет пауница; како дођу, осам падну у језеро, а девета њему на коња, па га стане будити и грлити:

„Устај храно! Устај срце! Устај душо!”

Али ништа не помаже: он спава као мртав.

Онда рече пауница слуги:

„Кад ти устане господар, кажи му нека смакне горњи клин на доњи, па ће ме онда наћи.”

С отим одлете све паунице. Како оне одлете, а царев се син пробуди, па запита слугу:

„Јесу ли долазиле?”

А слуга одговори:

„Долазиле су, и она што је била пала теби на коња, рекла ми је да ти кажем да смакнеш горњи клин на доњи, па ћеш је онда наћи.”

Како он то чује, истргне сабљу те осече слуги главу. После тога почне сам путовати по свету, и, тако путујући задуго, дође у једну планину, и онде заноћи у једнога пустиника, па га запита не би ли му знао казати што за девет златних пауница. Пустиник му одговори:

„Е, мој синко! Срећан си, сам те је Бог упутио куда треба. Одавде нема до њих више од по дана хода. Само ваља управо да идеш, па ћеш наћи једне велике вратнице, кад прођеш оне вратнице; држи десно, па ћеш доћи управо у њихов град, онде су њихови двори.”

Кад ујутру сване, царев син устане, оправи се, и захвали пустинику, па пође како му је казао. И тако путујући наиђе на велике вратнице, и прошавши их, одмах узме десно, и тако око подне угледа град где се бели, и врло се обрадује. Кад уђе у град, напита и двор златних пауница. Кад дође на врата, онде га заустави стража и запита ко је и откуда је, па пошто се он каже, отиду те јаве царици, а она, како чује, као без душе дотрчи пред њега онако као девојка, па узевши се с њим под руке, уведе га у

дворе. Ту буде велика радост, и после неколико дана венчају се њих двоје, и он остане живети онде код ње. После некога времена пође царица у шетњу, а царев син остане у двору; царица му на поласку да кључеве од дванаест подрума, па му рече:

„У све подруме можеш ићи, али у дванаести не иди нипошто, нити га отварај, не шали се главом!”

С отим она отиде. Царев син, оставши сам у двору, стане мислити у себи: „Шта би то било у дванаестом подруму!”

Па онда стане отварати подруме све редом. Кад дође на дванаести, није изнајпре хтео отварати га, али га опет стане копати: шта би то било у томе подруму! Па најпосле отвори и дванаести подрум, кад тамо, али наспред подрума једно велико буре са гвозденим обручима одврањено, па из њега изиђе глас:

„Забога, брате, молим те, умрех од жеђи; дај ми чашу воде.”

Царев син узме чашу воде па успе у буре, али како је он успе, одмах пукне један обруч на бурету. Затим опет изађе глас из бурета:

„Забога, брате, умрех од жеђи; дај ми јоигједну чашу воде.”

Царев син опет успе чашу воде, а на бурету пукне још један обруч. По трећи пут изифе глас из бурета:

„Забога, брате, умрех од жеђи; дај ми још једну чашу воде.”

Царев син успе још једну чашу воде, пукне обруч и трећи; онда се буре распадне, а змај излети из њега, па на путу ухвати царицу и однесе је.

После дођу слушкиње и кажу царевоме сину шта је и како је, а он, сиромах, од жалости није знао шта ће радити; најпосле науми опет да иде у свет да је тражи. И тако путујући по свету задуго, дође на једну воду, па идући покрај оне воде, опази у једној локви малу рибицу где се праћака. Рибица, кад види царевега сина, стане му се молити:

„По Богу да си ми брат! Баци ме у воду; ја ћу теби једаред врло требовати, само узми од мене једну љуску, па кад ти затреbam, само је протри мало.”

Царев син дигне рибицу, узме од ње једну љуску, па рибицу баци у воду а љуску завије у мараму. После некога времена, идући тако по свету, нађе лисицу где се ухватила у гвожђа. Кад га лисица опази, рече му:

„По Богу да си ми брат! Пусти ме из ових гвожђа, ја ћу ти кадгод требати, само узми од мене једну длаку, па кад ти затреbam, само је мало протри.”

Он узме од ње једну длаку, па је пусти.

Опет, тако идући преко једне планине, нађе курјака где се ухватио у гвожђа. И курјак, кад га види, рече му:

„По Богу да си ми брат! Пусти ме, ја ћу теби бити у невољи, само узми од мене једну длаку, па кад ти затреbam, само је мало протри.”

Он узме длаку од курјака, па га пусти. Иза тога царев син, опет дуго путујући, сrete једнога човека, па га запита:

„Забога, брате! Еда ли си чуо кад од кога где су двори змаја цара?“
Овај га човек лепо упути и каже му и време у које ваља да је тамо. Онда му царев син захвали, па пође унапредак и једва једном дође у град змајев.

Кад уђе у змајеве дворе, нађе своју љубу, и обоје се врло обрадују кад се састану, па се стану разговарати шта ће сад, како ће се избавити. Најпослед се договоре да беже. Бржебоље спреме се на пут, седну на коње, па бежи. Како они умакну из двора, а змај на коњу дође; кад уђе у двор, али царице нема; онда он стане говорити коњу:

„Шта ћемо сад? Или ћемо јести и пити, или ћемо терати?“

Коњ му одговори:

„Једи и пиј, стићи ћемо их, не старај се.“

Кад змај руча, онда седне на коња, па терај за њима, и за тили час их стигне. Како их стигне, царицу отме од царевог сина, па му рече:

„Ти иди с Богом, сад ти праштам за оно што си ми у подруму дао воде; али се више не враћај, ако ти је живот мио.“

Он сиромах пође мало, али не могавши срцу одолети, врати се натраг, па сутрадан опет у змајев двор, и нађе царицу, а она седи сама у двору и сузе рони. Кад се наново видеше и састаше, почеше се опет разговарати како би побегли. Онда рече царев син њојзи:

„Кад дође змај, питај ти њега где је добио онога коња, па ћеш ми казати, да и ја тражим онакога, не бисмо ли му како утекли.“

С отим отиде из двора.

Кад змај дође кући, она му се стане умиљавати и превијати се око њега, и од свашта се с њиме разговарати; па му најпослед рече:

„Ала имаш брза коња! Где га доби, тако ти Бога!“

А он јој одговори:

„Е, вде сам ја добио, онде не може свак добити. У тој и тој планини има једна баба, па има дванаест коња за јаслама, да не знаш који је од кога лепши. А има један у буцаку коњ као да је губав, тако се чини, али је он најбољи; он је брат мога коња; њега ко добије, може у небеса ићи. Али ко хоће да добије од бабе коња, ваља да служи у ње три дана: у бабе има једна кобила и ждребе, па ту кобилу и ждребе ваља чувати три ноћи; ко за три ноћи сачува кобилу и ждребе, баба му да коња да бира којег хоће. А ко се у бабе најми, па за три дана не сачува кобиле и ждребета, он је изгубио главу.“

Сутрадан, кад змај отиде од куће, царев син дође, па му она каже све шта је чула од змаја. Онда он отиде у ону планину к баби, и дошавши к њој, рече јој:

„Помози Бог, бако!“

А она му прихвати Бога:

„Бог ти помогао, синко; а које добро?”

Он јој рече:

„Рад бих у тебе служити.”

Онда му баба рече:

„Добро, синко. За три дана ако ми сачуваш кобилу, даћу ти коња кога год хоћеш; ако ли не сачуваш, узећу ти главу.”

Па га онда изведе насред двора, око којег је био све колац до коца, и на свакоме коцу по људска глава, само на једном није била, и овај је колац све једнако викао:

„Дај, баба, главу.”

Баба му ово све покаже, па му рече:

„Видиш, ови су сви били у мене у најму, па нису могли кобиле сачувати.”

Али се царев син од тога не поплаши, него остане код бабе да служи. Кад буде увече, уседне он на кобилу па у поље, а ждребе трчи уз кобилу. Тако је седео на кобили једнако, а кад буде око поноћи, он задрема на кобили и заспи, а кад се пробуди, а он опкорачио некаку кладу па седи на њој и држи улар у рукама. Како то види, препадне се, па скочи да тражи кобилу, и тако тражећи је удари на некаку воду. Кад је види, онда се сети оне рибице што је из локве у воду бацио, па извадивши из мараме ону њезину љуску, протре је мало међу прстима, а рибица му се уједанпут јави из воде:

„Шта је, побратиме?”

А он јој одговори:

„Утекла ми бабина кобила, па не знам где је.”

А рибица му рече:

„Ево је међу нама, створила се риба а ждребе рибић; него удри уларом по води и реци: дура, бабина кобила!”

Онда он удари уларом по води говорећи:

„Дура, бабина кобила!”

А она одмах постане кобила као што је и била и изиђе са ждребетом на обалу.

Онда је он заулари и узјаше па кући, а ждребе уз кобилу. Кад дође кући, баба њему да јести, а кобилу уведе у коњушницу, па све жарачем:

„У рибе, курво!”

А кобила јој одговори:

„Ја сам била у рибама, али су њему рибе пријатељи, па ме проказаше.”

Онда опет баба:

„А ти у лисице!”

Кад буде пред ноћ, он уседне на кобилу, па у поље, а ждребе трчи уз кобилу. Тако је седео једнако на кобили, а кад буде око поноћи, он задрема на кобили и заспи, а кад се прене, а он опкорачио некаку кладу па седи

на њој и држи улар у рукама. Кад то види, препадне се па скочи да тражи кобилу. Али му одмах падне на памет што је баба кобили говорила, па извади из мараме ону лисичју длаку и протре је, а лисица уједанпут те преда њ:

„Шта је, побратиме?”

А он одговори:

„Утекла ми бабина кобила, па не знам где је.”

А лисица му одговори:

„Ево је међу нама, створила се лисица а ждребе лисичић; него удри уларом о земљу па реци: дура, бабина кобила!”

Он онда удари уларом о земљу говорећи:

„Дура, бабина кобила!”, а кобила постане кобила као што је и била и уједанпут се са ждретом обри пред њим. Онда је он заулари и узјаше па кући, а ждребе уз кобилу. Кад дође кући, баба му изнесе ручак, а кобилу одмах уведе у коњушницу, па све жарачем говорећи:

„У лисице, курво!”

А она јој одговори:

„Била сам у лисицама, али су лисице њему пријатељи, па ме проказаше.”

Онда опет баба:

„А ти у курјаке!”

Кад буде пред ноћ, царев син уседне на кобилу па хајде у поље, а ждребе трчи уз кобилу. Тако је седео на кобили једнако, а кад буде око поноћи, он задрема и заспи на кобили, а кад се прене, а он опкорачио некаку кладу па седи на њој и улар држи у рукама. Кад то види, препадне се па скочи да тражи кобилу; али му одмах падне на памет што је баба кобили говорила, па извади из мараме курјачју длаку и протре је, а курјак уједанпут те преда њ:

„Шта је, побратиме?”

А он му рече:

„Утекла ми бабина кобила, па не знам где је.”

А курјак му рече:

„Ево је међу нама, створила се курјачица а ждребе курјачић; него удри уларом о земљу, па реци: дура, бабина кобила!”

Он онда удари уларом о земљу говорећи:

„Дура, бабина кобила!”, а кобила постане кобила као што је и била и уједанпут се са ждретом обри пред њим. Онда је царев син заулари и узјаше па кући, а ждребе уз кобилу. Кад дође кући, баба му да ручак, а кобилу уведе у коњушницу, па све жарачем говорећи:

„У курјаке, курво!”

А кобила јој одговори:

„Била сам у курјацима, али су курјаци њему пријатељи, па ме проказаше.”

Онда баба изиђе напоље, а царев јој син рече:

„Е, баба, ја сам тебе служио поштено, сад ми дај што смо погодили.” Баба му одговори:

„Синко, што је погођено, оно ваља да буде. Ето, од дванаест коња бирај којег хоћеш.”

А он рече баби:

„Та шта ћу бирати, дај ми онога из буцака, губавог, за мене нису леви.”

Онда га баба стане одвраћати:

„Како би ти узео онога губавог код таквих красних коња!”

Али он једнако остане на своме говорећи:

„Дај ти мени кога ја хоћу, тако је погођено.”

Баба, не имајући куд камо, да му губавога коња, а он се онда с њом опрости, па пође водећи коња на улару. Кад га одведе у једну шуму, отре га и уреди, а коњ сине као да му је златна длака. Онда он уседне на њега па га потрчи, а он полети баш као тица, и за тили час донесе га пред змајеве дворе. Царев син, како уђе унутра, одмах рече царици: „Спремај се што брже.”

И тако се брзо спреме, седну обоје на онога коња, па хајде с Богом путовати. После мало, кад змај дође и види да царице нема, рекне своје коњу:

„Шта ћемо сад? Или ћемо јести и пити, или ћемо терати?”

А коњ му одговори:

„Јео не јео, пио не пио, терао не терао, нећеш га стићи.”

Кад то змај чује, одмах седне на коња па потерај.

А њих двоје, кад оиазе за собом змаја где их тера, препадну се, те стану нагонит коња да брже трчи, али им коњ одговори:

„Не бојте се, не треба бежати.”

Кад једанпут, али змај већ да их стигне, онда коњ под змајем повиче коњу под царевим сином и царицом:

„Забога брате, причекај ме, хоћу да цркнем тебе вијајући.”

А овај му одговори:

„А што си луд те носиш ту алу. Ногама увретен, те њега о камен, па хајде са мном.”

Кад то чује коњ под змајем, а он махне главом и снагом, а ногама увретен, те змаја о камен; змај сав прсне на комаде, а коњ се с њима удружи. Онда царица уседне на овога коња, и тако отиду сретно у њезино царство и онде остану царујући до свога века.

